

Ülkemizde uluslar arası baskı standartların uygulanmasında ne yazık ki yeterli titizlik gösterilmiyor.

yönetilemeyen renk yönetimi

Ceyhun AKGÜN

Grafik Tasarımcı ve Danışman

Ceyhun AKGÜN

Ambalaj Tasarımcısı

Baskı Öncesi Hazırlık Danışmanı ve Eğitmeni

www.adobebilgi.com

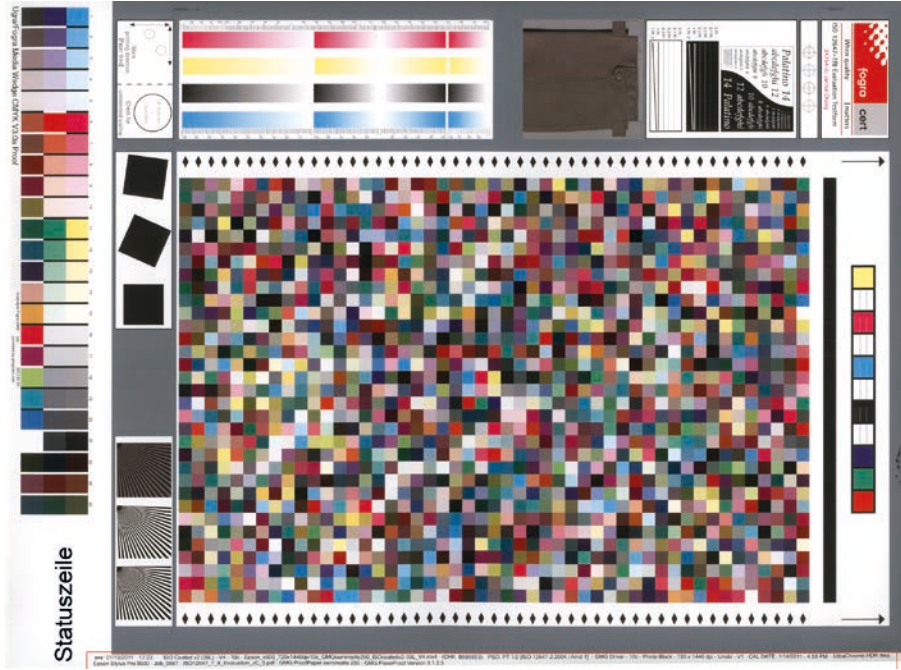
ceyhun@adobebilgi.com

Ülkemizde uluslar arası baskı standartların uygulanmasında ne yazık ki yeterli titizlik gösterilmiyor. En can alıcı noktalarda keyfi durumlar, kişisel inisiyatifler devreye giriyor. Renk Yönetim’de bunlardan biri.

Renk yönetimi konusunda öyle sıkıcı teorik bilgiler vermek istemiyorum.

Zaten çok teknik vede çok derin bir konuyu burada işleyip bitirmemizde mümkün değil. Fakat temel düzeyde her bir kullanıcının anlaması ve yapması gerekenler var. Çalıştığımız ofislerde burada yazılanlar doğrultusunda düzenlemeleri rahatlıkla gerçekleştirebilirsiniz. Üretim tesislerinin mutlaka yatırım yapması Renk

Test baskısı, kalibrasyon ve profil çıkartmak amacıyla kullanılır. Bu örneğe benzer test kağıtları diğer sistemler içinde profilleri çıkartmak için kullanılır.

Yönetimi sistemlerini hayata geçirmesi neredeyse zorunluluktur. Bu hizmetlerin nereden ve nasıl alınacağı ülkemizde bellidir. Kendi kişisel bilgisayarlarımızda bile, dosyalar üzerinde çalışırken, renk düzeltmeleri yaparken, yapmamız gereken önemli hazırlıklar, önemli ortam tercihleri söz konusu. Bu işin kuralları illa büyük tesislerde konur diye bir kural da yok. Herkes bulunduğu noktadan sektörel kuralları, kalite standartlarını ne kadar titizlikle uygularsa hazırlanan işlerin kalitesi, kalite beklentisi bu yönde artar. Kendi yaptığımız işe yeteri özeni göstermezken, başkalarından bu özeni beklemek hiç etik olmaz. Çalıştığımız ortam bir grafik atölyesinden kalabalık bir ekipten oluşan reklam ajansı, baskı öncesi hazırlıkların yapıldığı bir çalışma ofisi olsun, bu konu sizinle ilgili ve en önemli konunuz diyebilirim. Tasarımlarını yaptığımız ürünlerin üretim maliyetleri çok ciddi boyutlara ulaşabiliyor. Bu konuda

hemen başvurduğumuz "PROVA" sistemleri de burada yazılanlar dikkate alınmazsa bir anlamı olmayan güzel renkli baskılar olarak kalacaktır.

Bilginin kişiye, profesyonele getirdiği sorumluluk bulunduğu ortamda teknik, sistemsel problemlere karşı alternatif çözüm önerileri sunması, çözümlere doğru sevk etmesi. Farklı zamanlarda hayata geçirdiğim seminer, kurumsal eğitimlerde, hazırladığım video derslerde bu konuların altını özellikle çiziyorum. Günlük çalışma hayatınızda iş süreçlerine dikkat ettiğinizde sizde bu aksaklıkları tespit edebilirsiniz.

Renk yönetimi konusunda Türkçe kaynak çok az. Bildiğim kadarıyla iki kitap, bazı kitapların bir bölümünde yazan kısmı bir bölüm, akademik bültenleri sayabilirim. Yabancı kaynaklarda bu alanda bilgi çok fazla. Renk Yönetimi sisteminin ilk olarak

anlaşılması gerekli, önemi konusunda bu güne kadar yaşadığımız müşteri memnuniyetsizlikleri, renklerin sapması, bir tasarımın gazetede, broşürde, outdoor çalışmalarda farklı olmasının nedeni bu sistemsizliktir. Bu yazımda özellikle "Renk Yönetimi" konusunda temel düzeyde biz kullanıcılar için neler yapılabilir tespit ederek paylaşmak istiyorum.

İsmi renk yönetimi olan bir sistem, kapsamı çok geniş ve uzman olanların hazırlayarak denetleyebilecekleri bir konu. Biz bu işin genel kültürünü ve bazı temel bilgileri burada vererek, öncelikle anlaşılmasını sağlamak istiyorum. Bu yaptığım ön açıklamalar, bu yazıyı okumasanız olur amacından çok, bu işi çok basite indirgeyen, bir kaç profil ayarıyla Renk Yönetimi'ni kurguladığını düşünen diğer yazılı kaynaklardan ayırmaktır. Renk yönetimi sadece bir bilgisayarda yapılabilecek bir konu değildir. Özellikle ofislerimizde kullandığımız iMac bilgisayarda bunu sağlamak imkansızdır. Ne kalibre edilebilir ne de renkleri baskıya uygun şekilde gösterir. Renkler süper parlak, şıkır şıkır görüyoruz ama gerçek hayat bambaşka.

Renk yönetiminin iş akışının devamına göre farklılık gösteren önemli aşamaları vardır. Renk yönetimi sadece baskı aşaması ile sınırlı değil, görsel malzemenin belirlendiği kaynaktan başlar, ürünün paketlenme aşamasına kadar devam eder. Görsel malzemeler hangi kaynaktan geliyor, bu kaynakların kendilerine has renk profillerine dikkat ediliyor mu? Bu görsellerin taşıdığı renkler kontrol altında mı? Baskı yapıldığında vernik, lak, selofan gibi laminasyonların

renge etkileri nedir, sapmaları ne orandadır bunları göz önünde bulunduruyor muyuz? Basılı ürün hangi ortamda kullanılacak, okunacak, bakılacak bunu düşünüyor muyuz?

Bir servis büro, matbaa, işin hazırlandığı grafik stüdyosu, görsel malzeme-yi hazırlayan fotoğrafçı aralarında bir sistematik yoksa, renk tutarlılığından, renk yönetiminden nasıl söz edebiliriz. Görsel malzeme-yi editleyen, re-touch işlemlerini yapan verdiği renk değerlerinin baskıda da aynen çıkması adına ne yapıyor? Bilgisayarlarınızda ilk yazılım yüklendiğinde "US Web-coated SWOP" isminde bir profil devreye girer. Bu Amerikan web ofset kuşe kağıt renk standartıdır. Bizim için geçerli değildir.

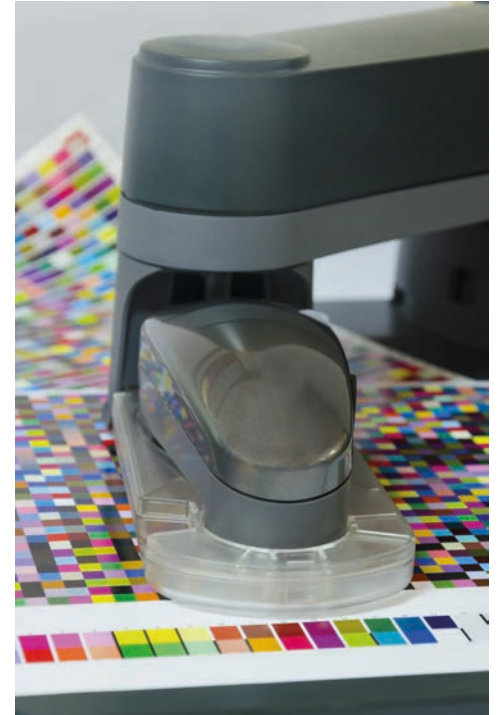
Bu konuda bilinçli kullanıcılar, fotoğrafçının kamerasından çıkan fotoğrafları işlerken, sürekli çalıştıkları bir fotoğrafçı ise o kameranın renk uzayını, kendi bilgisayarlarındaki basılabilir (CMYK) renklere dönüş-

türürken, işlerken olabildiğince az kayıpla ve ölçülmüş ayarlarla yaparlar. Renk uzayını değiştirirken bu arada devreye kontrolsüz olarak giren ICC profiller RGB'den CMYK'ya dönerken ya da CMYK bir işin profilini başka bir profile dönüştürürken görsel malzemenin renkleri de değişecektir.

Ardından, görsel malzeme-yi grafik programlarında diğer malzemelerle destekleyip matbaasına ulaştırdığında, matbaanın içinde baskı öncesi hazırlık aşamasından baskı sonrası sürece kadar önceden ölçülmüş, sistemleştirilmiş standartlar doğrultusunda devam etmeli. Matbaa'nın en azından ayda 1 kez basacağı test kağıtları, Profile Maker'lar tarafından tek tek incelenerek matbaanın ICC profili çıkartılır. Özet olarak geçtiğim bu aşamada matbaa uluslar arası tüm standartlara uyumlu hale getirilir. Günümüzde bu konuda FOGRA standardı oldukça yaygın ve Türkiye'de sertifikalandırma çalışmaları yürütülmekte.

Üzülerek söyleyebilirim ki, ülkemizde bu standartlara uyum titizliğini gösteren tesis sayısı parmakla gösteriliyor. Matbaalarımızda, CTP ayarlarında ne yazık ki özel bir tercih söz konusu olabiliyor. Bunu çalıştığınız servislerle lütfen görüşün. Sizin yaptığınız renk

profilleri (ICC) ile koruduğunuz tasarımlarınız CTP’de riplenirken kullanıcının renk profillerini yok say benzeri bir ayarla kaldırılıyor ve tesisin kendi kullandığı profil devreye giriyor. Bu da başka bir sıkıntıdır. Siz farklı baskı servisleriyle çalışırken, iş nerede basılacak ise o servisin profilini kullanarak renklere bakmalı ve prova alınmalıdır.

Masaüstü Yayıncılık, Ofset baskı sisteminde renkler sınırlıdır. Bu alanda, insan gözünün görebildiği tüm renkler üretilememektedir. Her renkli baskı yapan makinanın sınırlı renk aralığı vardır ve bunlarda belirli bir renk uza-yı içinde çalışırlar. Renk yönetiminde aygıtla bağımlı ve aygıttan bağımsız tanımlaması vardır. Aygıttan bağımsız renk modellerine CIE, Lab’ı örnek verebiliriz. Diğer renk modelleri RGB, HSL, CMYK, HSB farklı renk uzaylarına sahiptir ve bunlar aygıtla göre değiştiğinden aygıtla bağımlı olarak tanımlanırlar.

Farklı renk uzayları sebebiyle, belgelerinizi farklı aygıtlarda açtığınızda, bastığınızda renkler sapabilir. Bu renk farklılıklarının bir çok nedeni bulunabilir. Baskı tesisinin sahip olduğu üretim standartları, kullanılan boyalar, kağıtlar, profiller, yazılımlar vb. daha bir çok konu sayılabilir.

Renk Yönetimi’nin asıl amacı farklı aygıtlar arasında renk tutarlılığını koruyarak, sağlayarak, aygıtlar arasındaki farklılıkları bir birine uyumlu hale getirerek başarılı sonuçlar elde etmeyi amaçlar.

Kurgulanan renk yönetimi sistemi, renk profilleri yardımıyla renkleri aygıtlara göre dönüştürür. Profili çı-

kartılan bir görsel oluşturunca kaynak, görsel malzemenin renklerini, renk yönetimine nasıl yorumladığını söyler. Aygıtlar arası iletişimde kullanılan profiller sayesinde renkler kaynaktan gelen halini korur, üzerinde değişiklik, düzelti yapılacaksa, bu profil aktif iken yapılır ve sonraki aşamalara geçilir.

CMS’e NEREDE İHTİYAÇ VAR

Renk yönetiminin (CMS) olmadığı yerlerde, renk üretimi aygıtla bağımlı olarak çalışıyordur. Renk yönetimini önemi ve değeri üretim sisteminizde çok fazla değişken olduğunda anlam kazanır. Renk yönetimi, baskı ve çevrim içi ortam için renk grafiklerini tek bir ortam içinde farklı türde aygıtlar kullanarak yeniden kullanmayı düşünüyorsanız veya birden fazla iş istasyonu yönetiyorsanız önerilir (www.adobe.com).

Renk yönetimine hangi aşamada ihtiyaç duyarsınız bunu aşağıda belirtilen maddelerde bulabilirsiniz.

- Renk ayrımları, masaüstü yazıcınız ve monitörünüz dahil, birden fazla çıktı aygıtında tahmin edilebilir ve tutarlı renk çıktısı elde etmek için. Renk yönetimi özellikle, dört renkli işlem baskı makinesi gibi görece sınırlı gamut’u olan aygıtlarda renk ayarlamak için kullanışlıdır.
- Renkli bir belgeyi belirli bir çıktı aygıtının benzetimiyle, monitörünüzde doğru biçimde yazılımla prova etmek (ön izleme). Yazılımla prova (soft proof), monitör ekranının sınırlamalarına ve oda ışıklandırılması koşulları gibi diğer faktörlere bağlıdır.
- Renk yönetimi kullanılıyorsa ve

hatta kullanmasa da, farklı kaynaklardan gelen renk grafiklerini doğru biçimde değerlendirmek ve uyum içinde birleştirmek.

- Belge veya orijinal grafiklerdeki renkleri manuel olarak ayarlama-dan farklı çıktı aygıt ve ortamlarına renkli belgeleri göndermek. Bu sonuç, olarak hem baskı hem de çevrim içi kullanılacak görüntüleri oluştururken çok önemlidir.
- Bilinmeyen renk çıktı aygıtında rengi doğru yazdırmak.
- Farklı mecralarda yayınlanan projeler üretiyorsanız bu mecralar arasında renk tutarlılığını sağlamak, korumak adına kullanılır.
- Uluslar arası markaların baskı dökümanları size gelip, üzerinde yerleştirme yapıyorsanız bunların baskısını yönetiyorsanız renk tutarlılığını sağlamak amacıyla kullanırsınız.

1. BÖLÜM

İŞIKLANDIRMA ve ORTAM

Çalışma ortamınız, monitörünüzde ve basılı çıktınızda rengi nasıl gördüğünüzü etkiler. En iyi sonuçları elde etmek için renklerinizi denetleyin ve çalışma ortamınızı aşağıdakileri uygulayarak aydınlatın.

- Belgelerinize, sabit ışık düzeyi ve renk sıcaklığı sağlayan bir ortamda bakın. Örneğin, güneş ışığının renk nitelikleri gün boyunca değişir ve ekranınızda renklerin görünümünü farklılaştırır, bu nedenle perdeleri kapalı veya penceresiz bir odada çalışın. Florasan ışıktan kaynaklanan mavi-yeşil renk nüansını ortadan kaldırmak için D50 (5000° Kelvin) ışıklandırmasını kullanabilirsiniz. D50 ışık kutusu kullanarak da basılı belgelerinizi inceleyebilirsiniz.
- Nötr renkli duvarları ve tavanı olan bir odada belgenize bakın. Odanın rengi hem monitör renginin hem de basılı rengin algılanmasını etkileyebilir. Görüntüleme odası için en iyi renk nötr gri'dir. Ayrıca, giysilerinizin baskın renkleri monitör camında yansıyan rengi de ekrandaki renklerin görüntüsünü etkileyebilir.
- Monitörünüzün masaüstünden

renkli arka plan desenlerini kaldırın. Bir belgeyi çevreleyen yoğun veya parlak desenler doğru renk algılamasını etkileyebilir. Masaüstünüzü yalnızca nötr gri görüntüleyecek biçimde ayarlayın.

- Belge provalarınızı okuyucularınızın son halini görecekları gerçek koşullar altında inceleyin. Örneğin, ev eşyaları kataloğu evlerde kullanılan elektrik ampulü altında veya ofis mobilyası kataloğu ofislerde kullanılan florasan ışığı altında nasıl görüneceğine bakabilirsiniz. Bunu sağlayan ve farklı aydınlatma standartlarına sahip aydınlatma üniteleri kullanabilirsiniz. PANTONE Color Viewing Light bunlardan bir örnektir.

2. BÖLÜM

MONİTÖR KALİBRASYONU

Monitör kalibrasyonu ve nitelemesi hakkında; Profil oluşturma yazılımı monitörünüzü hem kalibre edebilir hem de niteler. Monitörünüzü kalibre

etme, monitörünüzü ön tanımlı standartla uyumlu hale getirir; örneğin, monitörünüzü 5000 K (Kelvin) standart beyaz nokta renk sıcaklığını kullanarak rengi görüntüleyecek biçimde ayarlamak. Monitörünüzü niteleme, basitçe monitörünüzün rengi yeniden nasıl ürettiğini tanımlayan bir profil oluşturur.

Monitör kalibrasyonu aşağıdaki ayarlarının yapılmasını içerir:

Parlaklık ve kontrast, ekran yoğunluğunun sırasıyla genel düzeyi ve aralığı. Bu parametreler aynı televizyonda olduğu gibi çalışır. Monitör kalibrasyonu yardımcı programı, kalibrasyon için en iyi parlaklık ve kontrast aralığını ayarlamanıza yardımcı olur.

Gama Orta ton değerlerinin parlaklığı. Monitörün ürettiği siyahtan beyaza değerler lineer değildir; değerlerin grafiğini oluşturursanız düz bir çizgi

değil bir eğri elde edersiniz. Gama, siyah ile beyaz arasındaki eğrinin ortasındaki değeri tanımlar.

Her monitörün kalibre edilebilmesi, bu ayarlamalar sonucu değerlerini koruma süresi, standartlara uygunluğu ayrıca kontrol edilmelidir.

RENK PROFİLLERİ HAKKINDA

Hassas, tutarlı renk yönetimi tüm renk aygıtlarınızda doğru ICC uyumlu profiller gerektirir. Örneğin, doğru olmayan bir tarayıcı profili ile mümkün değil biçimde taranan görüntü, sadece tarayıcı ile görüntünün görüntülendiği program arasındaki farklılık nedeniyle başka bir programda yanlış görünebilir. Bu yanlış gösterim zaten başarılı olan bir görüntü üzerinde gereksiz, zaman alıcı ve büyük olasılıkla zarar verici “düzeltmeler” yapmanıza neden olabilir. Doğru bir profil ile görüntüyü içeri aktaran program aygıt farklılıklarını düzeltebilir ve taramanın gerçek renklerini görüntüleyebilir.

Renk yönetimi sistemi aşağıdaki profil türlerini kullanır.

Monitör profilleri; Monitörün rengi nasıl yeniden ürettiğini tanımlar. Monitörünüzde rengi doğru olarak görme tasarım işlemi sırasında renkle ilgili önemli kararlar almanıza olanak sağladığından bu ilk olarak oluşturmanız gereken profildir. Monitörünüzde gördükleriniz belgenizdeki gerçek renkleri temsil etmiyorsa, renk tutarlılığını koruyamazsınız.

Girdi aygıtı profilleri; Girdi aygıtının hangi renkleri yakalayabileceğini veya tarayabileceğini tanımlar. Dijital kameranız bir profil seçeneği sunu-

yorsa, Adobe, Adobe RGB’yi seçmenizi önerir. Yoksa, sRGB’yi kullanın (*birçok kamera için varsayılandır*). İleri düzey kullanıcılar farklı ışık kaynakları için farklı profiller kullanmayı da düşünebilirler. Tarayıcı profilleri için bazı fotoğrafçılar tarayıcıda taranan her film türü veya markası için ayrı profiller oluşturur.

Çıktı aygıtı profilleri; Masaüstü yazıcılar veya baskı makinesi gibi çıktı aygıtlarının renk uzayını tanımlar. Renk yönetimi sistemi belgedeki renkleri çıktı aygıtının renk uzayının gamut’u içindeki renklerle doğru biçimde eşleştirmek için çıktı aygıtı profillerini kullanır. Çıktı profili aynı zamanda kağıt ve mürekkep türü gibi özel yazdırma koşullarını da dikkate almalıdır. Örneğin parlak kağıt, mat kağıda göre farklı renk aralığını görüntüleyebilme özelliğine sahiptir. Birçok yazıcı sürücüsü yerleşik renk profiliyle birlikte gelir. Özel profillere yatırım yapmadan önce bu profilleri deneme iyi bir fikirdir. Adobe Bridge üzerinden Türkçe açıklamalı bu profilleri görmek mümkündür.

Belge profilleri; Belgenin özel RGB veya CMYK renk uzayını tanımlar. Belgeye profil atayarak veya etiketleyerek, uygulama belgedeki gerçek renk görünümünün tanımını sağlar. Örneğin, R=127, G=12, B=107 yalnızca farklı aygıtların farklı biçimde görüntüleyeceği numara kümesidir. Bununla birlikte Adobe RGB renk uzayıyla etiketlendiğinde bu numaralar gerçek rengi veya ışığın dalga boyunu belirtir; bu durumda, morun belirli bir tonunu belirtmektedir.

Renk yönetimi açık olduğunda

Adobe uygulamaları otomatik olarak Renk Ayarları iletişim kutusundaki Çalışma Uzayı seçeneklerini temel alan bir profili yeni belgelere atar. Atanmış profilleri olmayan belgeler etiketsiz olarak bilinir ve yalnızca ham renk numaralarını içerir. Etiketsiz belgelerle çalışırken Adobe uygulamaları renkleri görüntülemek ve düzenlemek için geçerli çalışma alanı profilini kullanır.

3. BÖLÜM

KENDİ ÖZEL PROFİLLERİNİZİ OLUŞTURMA

Photoshop> Edit> Color Settings’i açın. Seçenekleri özelleştirdikten sonra hazır ayar olarak bunları kaydedebilirsiniz. Renk ayarlarını kaydetme, bunları yeniden kullanabilmenizi ve diğer kullanıcılar veya uygulamalarla paylaşabilmenizi sağlar.

Renk ayarlarını hazır ayar olarak kaydetmek için Renk Ayarları iletişim kutusunda Kaydet’i tıklatın. Uygulamanın Renk Ayarları iletişim kutusunda ayar adını görüntülediğinden emin olmak için dosyayı varsayılan konuma kaydedin. Dosyayı farklı bir konuma kaydederseniz, ayarı seçmeden önce dosyayı yüklemeniz gerekir.

1- ÇALIŞMA UZAYI SEÇENEKLERİ

RGB Uygulamanın RGB renk uzayını belirler. Genellikle belirli bir aygıtın

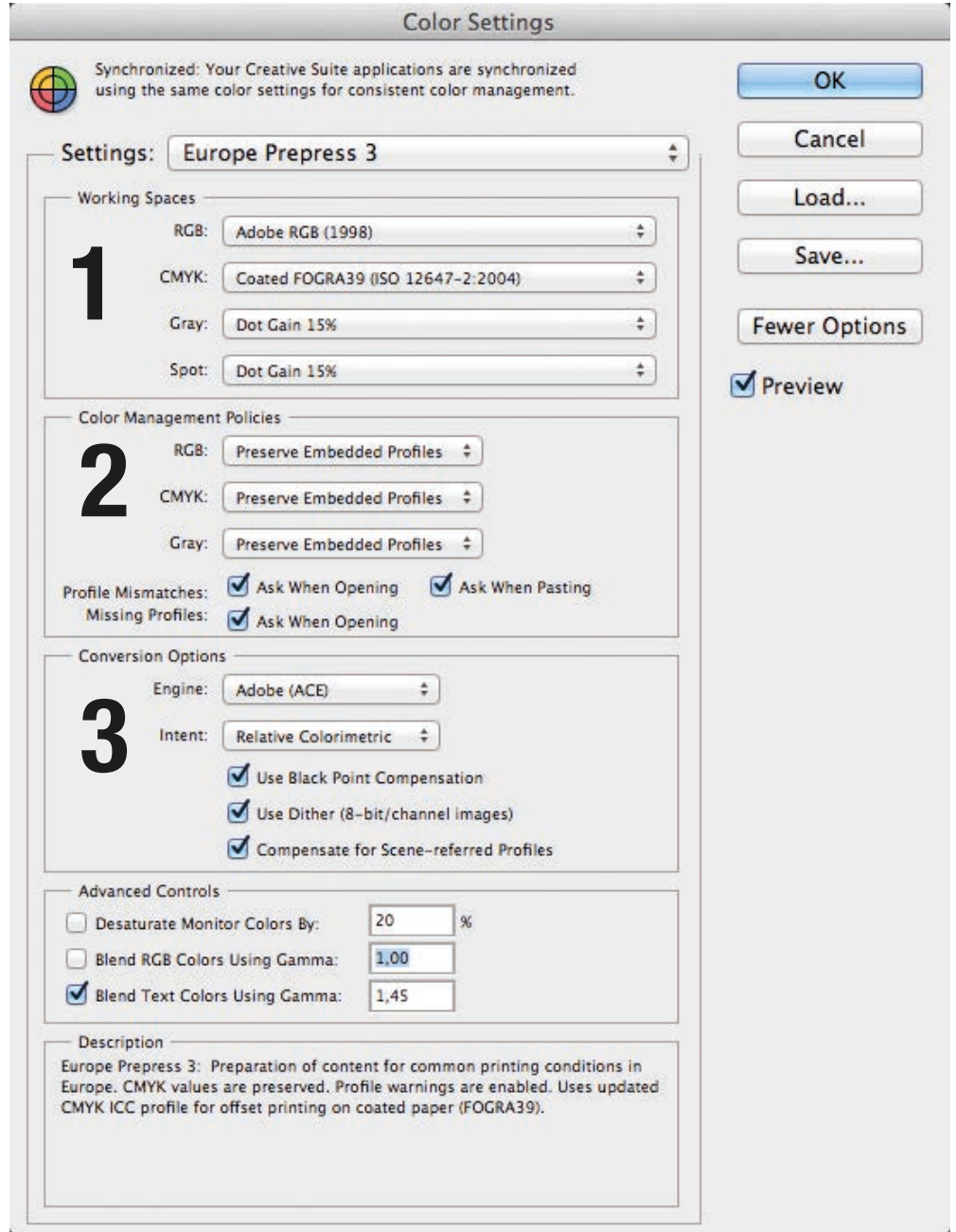
profilini seçmek yerine Adobe RGB veya sRGB'yi seçmek daha iyidir.

Web'de görüntüleri görmek için kullanılan standart monitörün renk uzayını tanımladığından Web için görüntüleri hazırlarken sRGB önerilir. Birçok kamera, varsayılan renk ayarı olarak sRGB'yi kullandığından tüketici düzeyi dijital kameralardan alınan görüntülerle çalışırken de sRGB iyi bir seçimdir.

Adobe RGB'nin gamut'u, sRGB kullanılarak tanımlanamayan bazı yazdırılabilir renkleri (özel siyanlar ve maviler) içerdiğinden, yazdırma için belgeleri hazırlarken Adobe RGB önerilir. Birçok kamera, varsayılan renk ayarı olarak Adobe RGB'yi kullandığından profesyonel düzey dijital kameralardan alınan görüntülerle çalışırken de Adobe RGB iyi bir seçimdir.

CMYK Uygulamanın CMYK renk uzayını belirler. Tüm CMYK çalışma uzayları aygıtı bağımlıdır; bu, geçerli mürekkep ve kağıt bileşimlerini temel aldıkları anlamına gelir. Adobe'nin sağladığı CMYK çalışma uzayları standart ticari baskı koşullarını temel alır.

Gri (Photoshop) veya Gri Tonlama (Acrobat) Uygulamanın gri tonlama renk uzayını belirler. **Spot** (Photoshop) Spot renk kanallarını ve çift tonları görüntülerken kullanılacak nokta kazancını belirler.

2- PHOTOSHOP COLOR SETTINGS RENG YÖNETİMİ SEÇENEKLERİ

Renk yönetimi ilkesi, bir belgeyi açtığınızda veya bir görüntüyü içe aktardığınızda uygulamanın renk verilerini nasıl işleyeceğini belirler. RGB ve CMYK görüntüleri için farklı ilkeler seçebilir ve uyarı mesajlarının ne zaman görüntüleneceğini belirleyebilirsiniz.

RGB, CMYK ve Gri: Geçerli çalışma alanına renkleri getirirken (dosyaları açarak veya geçerli belgeye görüntüleri içe aktararak) izlemek için bir ilke belirleyin. (Gri Tonlama seçeneği yalnızca Photoshop uygulamasında kullanılabilir.)

Gömülü Profilleri Korumak (Preserve Embedded Profiles); Dosyaları açarken

her zaman gömülü renk profillerini korur. Tutarlı renk yönetimi sağladığından birçok iş akışı için önerilen seçenektir. Bir özel durum ise CMYK renk değerlerini korumayı düşünmenizdir, bu durumda renk değerlerini koruyu (*Bağlantılı Profilleri Yok say*) seçmeniz gerekir.

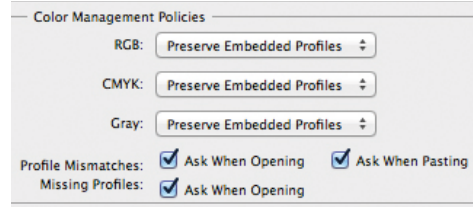
Çalışma Alanına Dönüştür (*Convert to Working*) Dosyaları açarken veya görüntüleri içe aktarırken renkleri geçerli çalışma alanı profiline dönüştürür. Tüm renkleri tek bir profil kullanmaya (*geçerli çalışma alanı profili*) zorlamak istiyorsanız, bu seçeneği belirleyin.

Numaraları Korumak (*Bağlantılı Profilleri Yok say*) Bu seçenek CMYK için *InDesign* ve *Illustrator* uygulamalarında kullanılabilir. Dosyaları açarken ve görüntüleri içe aktarırken renk değerlerini korur ancak Adobe uygulamalarında renkleri doğru görmeniz için renk yönetimini kullanmaya devam etmenize izin verir. Güvenli CMYK iş akışını kullanmak istiyorsanız, bu seçeneği belirleyin.

Kapalı (*Off*); Dosyaları açarken ve görüntüleri içe aktarırken gömülü renk profillerini yok sayar ve yeni belgelere çalışma alanı profilini atamaz. Orijinal belge oluşturucusu tarafından sağlanan tüm renk meta verilerini atmak istiyorsanız, bu seçeneği belirleyin.

Profil Uyuşmazlıkları (*Profile Mismatches*): *Açarken Sor* (*Ask When Opening*) geçerli çalışma alanından farklı bir profille etiketlenen bir belgeyi her açtığınızda mesaj görüntüler. İlkenin varsayılan davranışının üzerine

yazma seçeneğiniz vardır. Her durum için belgelerin doğru renk yönetimini sağlamak istiyorsanız, bu seçeneği belirleyin.

Yapıştırırken Sor (*Ask When pasting*)

Renkler belgeye yapıştırarak veya sürükleyip bırakılarak içe aktarılırken renk profili uyumsuzluğu olduğunda bir mesaj görüntüler. İlkenin varsayılan davranışının üzerine yazma seçeneğiniz vardır. Her durum için yapıştırılan renklerin doğru renk yönetimini sağlamak istiyorsanız, bu seçeneği belirleyin.

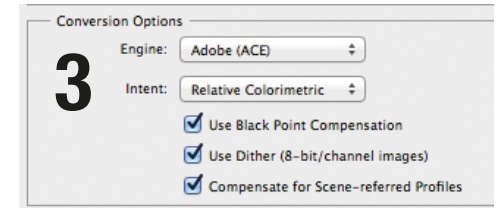
Eksik Profiller (*Missing Profiles*): *Açarken Sor* Etiketlenmemiş bir belgeyi açarken mesaj görüntüler. İlkenin varsayılan davranışının üzerine yazma seçeneğiniz vardır. Her durum için belgelerin doğru renk yönetimini sağlamak istiyorsanız, bu seçeneği belirleyin.

3- RENK DÖNÜŞTÜRME SEÇENEKLERİ

Renk dönüşümü seçenekleri, belgedeki renkler bir renk uzayından diğerine taşınırken uygulamanın bu renkleri nasıl işleyeceğini denetlemenize olanak sağlar. Bu seçenekleri değiştirme yalnızca renk yönetimi hakkında bilginiz varsa ve yaptığınız değişikliklerden eminseniz önerilir. Color Settings penceresini açtığınızda "MORE OPTIONS"a tıklayın.

Altyapı bir renk uzayının gamutunu diğer renk uzayının gamut'una eşleştirmek için kullanılan Renk Yönetimi Modül'ü (*CMM*) belirler. Kullanıcıların çoğu için varsayılan Adobe (*ACE*) altyapısı, dönüştürme gereksinimlerini karşılar.

Hedef (*Photoshop, Illustrator, InDesign*) Bir renk uzayını diğerine çevirmek için kullanılan görüntü oluşturma hedefini belirler. Görüntü oluşturma hedefleri arasındaki farklılıklar yalnızca belgeyi yazdırdığınız veya farklı bir çalışma alanına dönüştürdüğünüzde fark edilir.

Siyah Nokta (*Use Black Point Compensation*) Kaydırması Kullan Çıktı aygıtının tam dinamik aralığının benzetimini yaparak görüntüdeki gölge ayrıntısının korunmasını sağlar. Yazdırma sırasında siyah nokta kaydırması kullanmayı düşünüyorsanız (*birçok durumda önerilir*), bu seçeneği belirleyin.

Renk Taklidi Kullan (*Use Dither*) Kanal başına 8 bit renkleri renk uzayları arasında dönüştürürken renklerin taklidinin yapılıp yapılmayacağını denetler.

Renk Taklidi Kullan seçeneği belirlendiğinde, Photoshop, kaynak uzayda var olan eksik rengin benzetimini yapmak için hedef renk uzayında renkleri karıştırır. Renk taklidi görün-

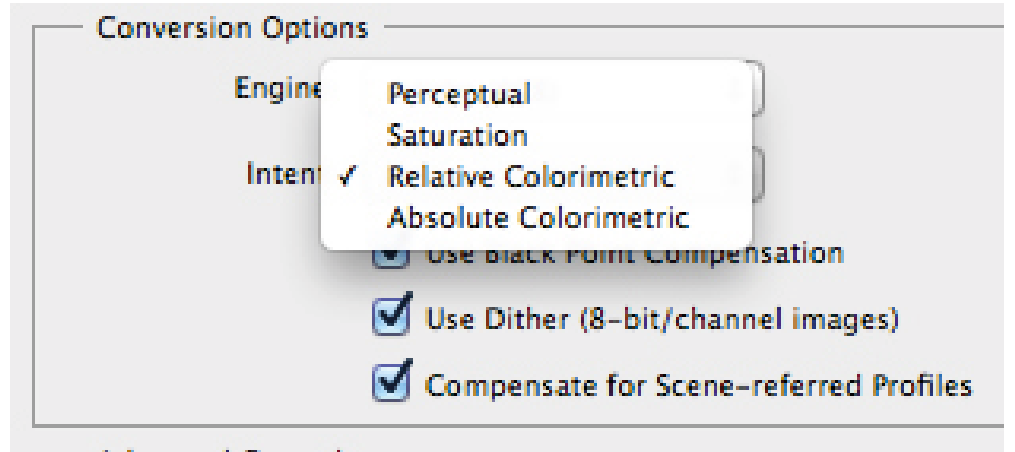
tünün bloklanmış veya çizgili görünmesinin azaltılmasına yardımcı olsa bile, Web kullanımı için görüntüler sıkıştırıldığında daha büyük dosya boyutları ile sonuçlanır.

GÖRÜNTÜ OLUŞTURMA HEDEFLERİ

Görüntü oluşturma hedefi, renk yönetimi sisteminin bir renk uzayından diğerine renk dönüşümünü nasıl işleyeceğini belirler. Farklı görüntü oluşturma hedefleri, kaynak renklerin nasıl ayarlanacağını belirlemek için farklı kurallar kullanır; örneğin, hedef gamut içinde kalan renkler değişmeden kalabilir veya daha küçük hedef gamut'a çevrilirken görsel ilişkinin orijinal aralığını korumak üzere ayarlanabilir.

Görüntü oluşturma hedefi seçmenin sonucu, belgenin grafik içeriğine ve renk uzaylarını tanımlamak için kullanılan profillere göre değişir. Bazı profiller farklı görüntü oluşturma hedefleri için benzer sonuçlar üretebilir.

Genellikle seçili renk ayarı için, endüstri standartlarını karşılaması için Adobe Systems tarafından test edilen varsayılan görüntü oluşturma hedefini kullanmak en iyisidir. Örneğin, Kuzey Amerika veya Avrupa için bir renk ayarı seçerseniz, varsayılan görüntü oluşturma hedefi Göreli Kolorimetrik olur. Japonya için bir renk ayarı seçerseniz, varsayılan görüntü oluşturma hedefi Algısal (*Perceptual*) olur.

Renk yönetimi sistemi, yazılımla prova renkleri ve basılı resim için renk dönüştürme seçeneklerini ayarladığınızda, görüntü oluşturma hedefini seçebilirsiniz.

Algısal Renkler (*Perceptual*) arasındaki görsel ilişkiyi korumayı hedefler, böylece renk değerleri değişse bile insan gözü tarafından doğal olarak algılanır. Bu hedef, çok sayıda gamut dışı renk olan fotoğraf görüntüleri için uygundur. Bu, Japon baskı endüstrisi için standart görüntü oluşturma hedefidir.

Doygunluk Renk (*Saturation*) tutarlılığından fedakarlıkta bulunarak görüntüdeki renkleri daha canlı üretir. Bu görüntü oluşturma hedefi, parlak, doygun renklerin, renkler arasındaki doğru ilişkiden daha önemli olduğu grafik ve çizelge gibi iş grafikleri için uygundur.

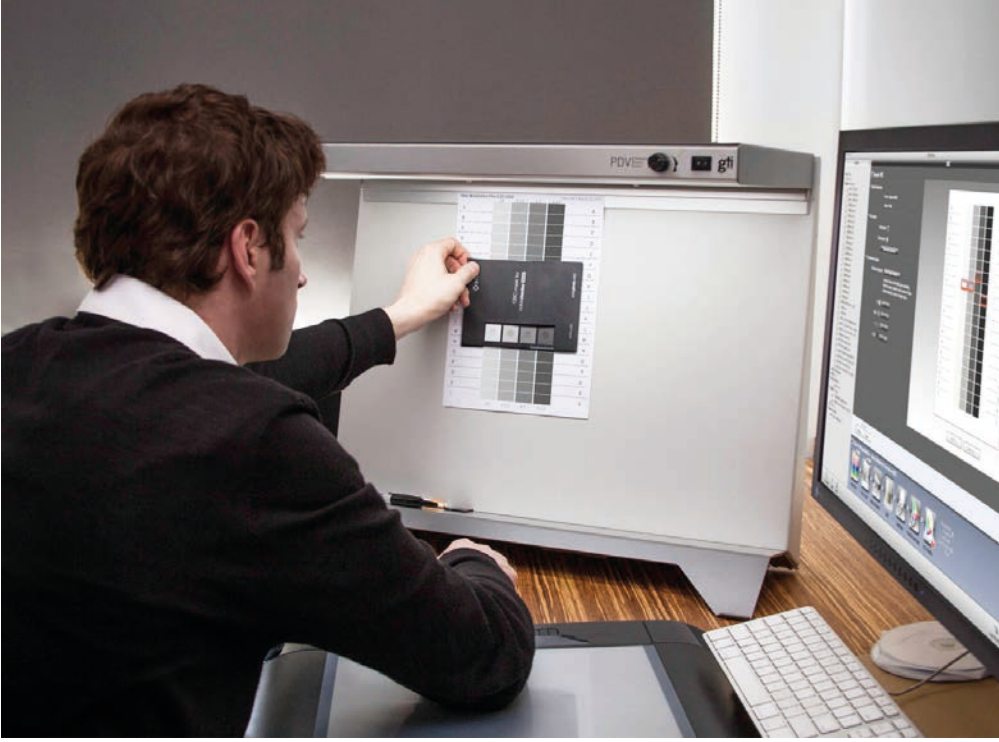
Görelî Kolorimetrik (*Relative Colorimetric*) Kaynak renk uzayının aşırı vurgularını hedef renk uzayıyla karşılaştırır ve tüm renkleri buna göre kaydırır. Gamut dışındaki renkler, hedef renk uzayındaki en yakın yeniden üretilebilir renge kaydırılır. Görelî Kolorimetrik, Algısal seçeneğine göre

daha fazla orijinal rengi korur. Bu, Kuzey Amerika ve Avrupa'da yazdırma için standart görüntü oluşturma hedefidir.

Mutlak Kolorimetrik (*Absolute Colorimetric*) Hedef gamut içinde kalan renkleri değiştirmeden bırakır. Gamut dışındaki renkler kırılır. Renklerin, hedef beyaz noktasına ölçeklendirilmesi gerçekleştirilmez. Bu hedef, renkler arasındaki ilişkiyi korumdan fedakarlık ederek renk doğruluğunu sağlar ve belirli bir aygıtın çıktısının benzetimini yapmak amacıyla prova baskısı için uygundur. Bu hedef özellikle, kağıt renginin yazdırılan renkleri nasıl etkileyeceğini ön izlemek için kullanışlıdır.

Bu ön bilgiler, genel standart bilgilerdir. Bunun ardından, Adobe yazılımları arasında renk yönetimini Bridge ile senkronize edelim. Adobe kaynaklarında bu konuyla ilgili daha da detaylı ve geniş bilgiler bulmak mümkündür.

Renk yönetim sistem kurgulamasında, her bir firmanın kendisinin geliştirdiği ölçüm cihazları, standartları doğrultusunda her bir ünitenin profili çıkartılır. Bu kurgulama bir defa

yapıldıktan sonra kontrol takipleri yapılmalı. Çalışma ortamında kullanılan monitörlerin renk kalibrasyonu profesyonel standartlarda yapılmalı. Gözle yapılan ölçümlerle yanılma payı büyüktür ve ölçüm cihazlarıyla, gerçek baskı provaları üzerinden yapılmalıdır. Renk yönetim sistemlerinin özel test baskı kartları da vardır ve bunlar matbaada basılır profil çıkartan cihazlarla bu test baskısı incelenir ve matbaanın renkleri nasıl yorumladığının sonucu olan profili çıkartılmış olur.

Renk ölçüm (*Spektrophotometre*) cihazlarıyla baskı sonrası renk değerleri ölçülebilir, bu değerlere göre sapmalar tespit edilebilir. Profesyonel renk yönetim ürünleri satan firmaların renk, ışık ölçüm cihazlarının yanında, özel aygıt profilleri çıkartan ürünleri bulunmaktadır. Bu aygıtlar genel sistem içinde en büyük yardımcılarıdır.

Bilgisayar başında renk düzeltmesi yaparken, ışıklandırma standartları konusunda bilgi vermiştik, bu standartların olmaması durumunda, ortam ışığı, üzerinizdeki elbise, gün ışığının etkisi çalışmanıza olumsuz etkisi olacaktır. Gün ışığının farklı zaman ve durumlara göre Kelvin değerinden derecelerin olduğu tabloya bakarak, ortam ışıklandırması standart dışı olan yerlerde renk düzeltmesi ve prova çıktı karşılaştırması yaparken farkında olmadıkları bir etkiye maruz kalırlar. Ortam ışıklandırmanız yetersiz ise, yapacağınız renk düzeltmesi sırasında renkleri olduğundan daha doygun, kontrast görmüş olursunuz ama baskıdan daha soluk renklerde, kontrastlığı düşük olarak çıkmış olur.

Çalışma ortamında kullanılan ışıklandırmanın, ampul, sarı ışık ile aydınlatılması durumunda (*5000 Kelvin*

Altı) tüm çalışmaların üzerine sarı ışık etkisi yansıyacak, sıcak tonların fazla olduğunu düşünerek bu doğrultuda bir düzeltme yapmış olacaksınız. Renk düzeltmesi sonucu basılan işin renklerinin soluk olduğunu görünce tabii ki şaşıracaksınız.

Ortam ışığının, (*5000 Kelvin Üstü*) Florasan lambaların ışık değeri 5000 Kelvin üzerindedir. Bu durumda da ortam renklerinize mavimsi bir tonun hakim olduğunun farkına varmazsınız. Tüm renkleri mavi ağırlıklı düşünerek yapacağınız düzelti sonucu baskıda elde edilen sonuç normalinden daha da sıcak renkler olacaktır.

Pantone renk seçerken, renk düzeltirken, prova karşılaştırması yaparken bilgisayarınız başında parlak renklerde giysi giymeyiniz, monitörünüzün etrafında, göz algı alanı içinde parlak renkler olmamalı. Rengi yansıtacak malzemeleri mümkün olduğunca uzak tutmalısınız.

Baskı standartları doğrultusundaki aydınlatma ışıklarının yüksek maliyeti karşısında bazı firmaların 5000 Kelvin ışık değerinde aydınlatma yapan floresan'larını Karaköy'de bulmak mümkündür. Biraz araştırmak gerekli. Bu gayri resmi çözüm bir çözüm olmamakla birlikte, dekor olarak kullanılan aydınlatma çözümlerinden çok daha iyidir.

Böyle bir ortam sağlanamazsa, en azından özel donanımlı ışıklı masaüstü kontrol ürünleri temin edilebilir. Masaüstü, 5000 Kelvin'lik aydınlatma ürünleriyle donatılmış bu ürünler üzerinde prova baskı kontrolü sağlıklı

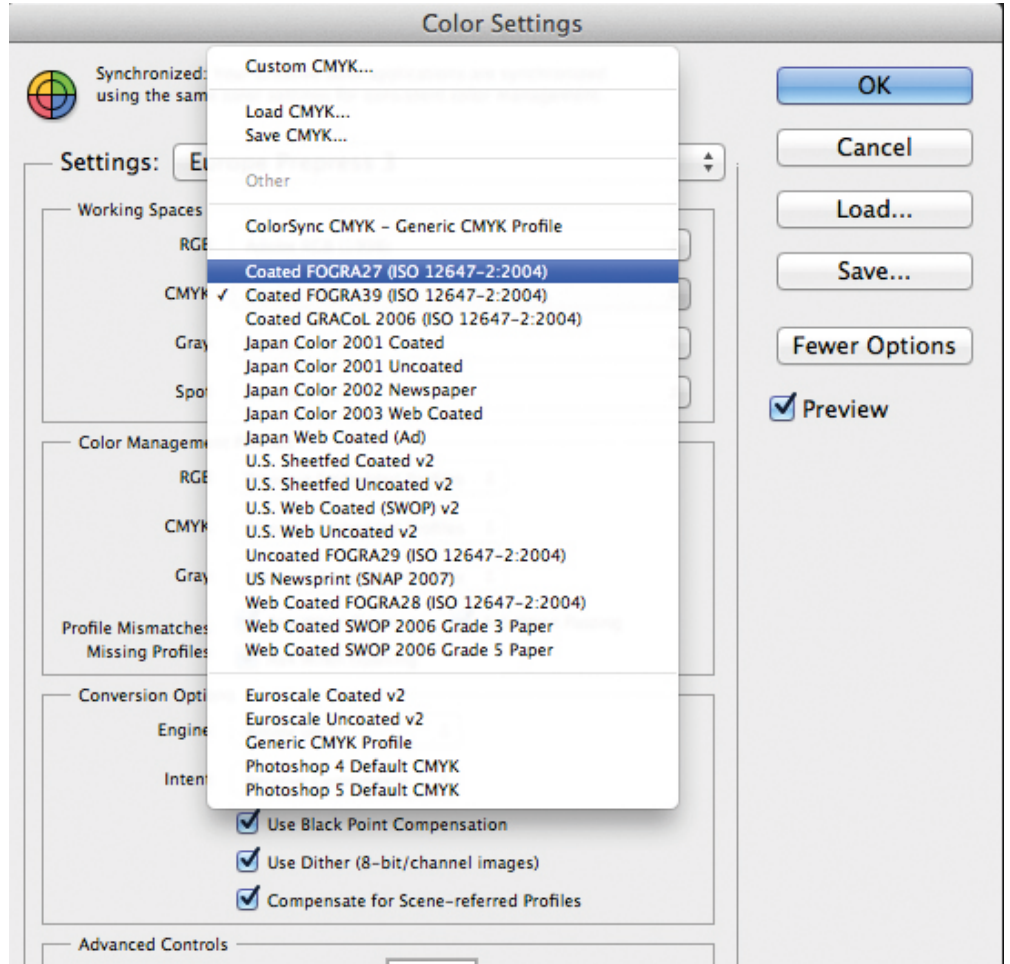
bir şekilde karşılaştırılması yapılabilir. Hata payını mümkün olduğunca düşürmek ve yok etmek için kalite standartlarını kullanan firmalarla iş birliği halinde olunmalı. Bu standartları kullanan firmalara iş verilmeli.

4. BÖLÜM

ADOBE RENG SENKRONİZASYONU

Photoshop programından *Edit > Color Settings*'i tekrar açın. Working Spaces kısmında genel baskı öncesi hazırlık aşamalarında kullanabileceğiniz genel standartlara uygun bir sistemi kurgulayacağız. Renk Yönetiminin olmadığı ama temel standartları içinde barındıran bir işlem dizisi. Tüm tasarımcıların mutlaka bu bölümü uygulamaları gerekmektedir.

SETTINGS: Bu bölümdeki seçenekler hazır profillerdir. Bir tanesini seçmeniz yeterlidir. Tüm alt seçenekler değişecektir. Alt seçeneklerin ne olduğunu bu yazımın içeriğinde bahsetmişim.

Europe General Purpose 3: Avrupa baskı standartları doğrultusunda baskı sistemi ve monitör için ayarları içerir, profil uyarıları devre dışı kalır.

Europe Prepress 3: CMYK değerler korunur ve Avrupa baskı standartlarına uygundur. Profil uyarıları açıktır. Bu seçeneği seçen senkronize uygulamasını tamamladığınızda uygulamalarınız Fogra 39 standartları doğrultusunda yönetiliyor olacaktır. Avrupa standardı kuşe kağıt renk standardizasyonunu hayata geçirmiş olursunuz.

Europe Prepress Default: Avrupa için baskı standartlarının genel özelliklerini taşır ve bunun için uygundur.

Working Spaces bölümünde yer alan **RGB** seçeneğinde Adobe RGB seçeneğini seçin. Ofset baskı sistemi için en uygundur. sRGB multimedia, video, web alanında kullanılır. CMYK bölümünde seçenekler artıyor. Baskı standartları için en temel ayarlar bu bölümde ayarlanabilir.

FOGRA: ISO baskı standartları doğrultusunda ve Fogra onaylı Avrupa standardı.

Euroscale Coated v2: Kuşe kağıda yapılacak baskılar için Avrupa standardıdır.

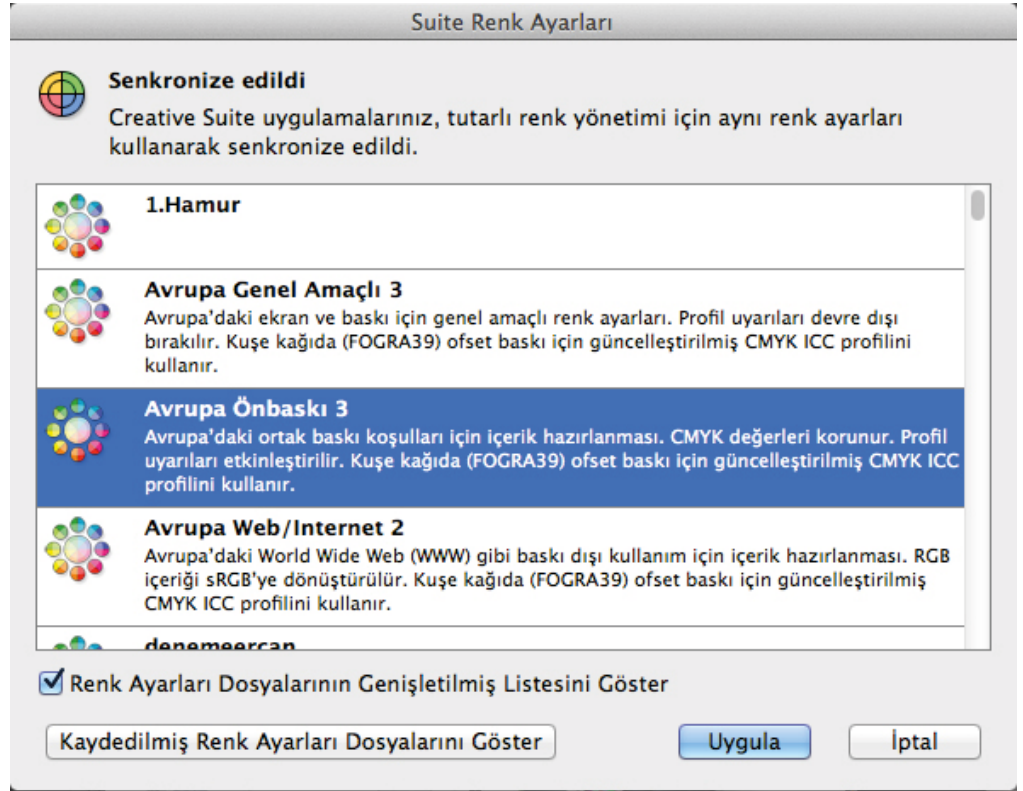
Euroscale Uncoated v2: Kaplamasız kağıtlar için (*1. Hamur vb.*) uygulanacak baskı standartlarında kullanılır. Boya emiciliği yüksek kağıtlarda kullanılır.

Custom CMYK seçeneklerinde, Separation Options bölümünde Black Ink Limit, Total Ink Limit değerleri kağıda göre değiştirilerek kayıt edilmelidir. 1. Hamur, 3. Hamur (*Gazete Kağıdı*) gibi nokta kazancı yüksek, çamurlaşma ihtimali olan kağıtlara yönelik baskılarda yukarıda belirtilen standartlar Custom CMYK bölümünden özelleştirilmelidir.

GRAY: Siyah beyaz fotoğrafların önemli bir çoğunluğu düşük kaliteli, kaplamasız kağıtlara basılır. Bu durumda, kağıdın boyama emiciliğini göz önünde bulundurarak, nokta kazancını (*nokta şişmesi*) belirleyin. %15 kuşe, %20-%25 1. Hamur, %30 3. Hamur kağıt.

Color Management Policies (*Profileri Korumak*): Burada Preserve Embedded Profiles seçeneği işaretli kalsın. Profile Mismatches ve Missing Profiles seçenekleri işaretli olsun.

Conversion Options (*Dönüştürme Seçenekleri*) **Engine**: Adobe ACE bu konuda en iyi sonucu veren seçenektir. *Intent*; Baskı aşamasıyla direkt ilgili ve önemli seçeneklerdir. *Perceptual*; CMYK renk uzayına dönüşümde oldukça iyi sonuçlar verir ve Japonya standartıdır. *Saturation*; Dönüşümlerde canlı renkler elde etmek için kullanılır. Solid renkler, tablolar için idealdir. *Relative Colorimetric*; ABD ve Avrupa'da kullanılır ve genel uygulamalar için tercih edilebilir. *Absolute Colorimetric*; Kağıdın beyaz rengini referans alır ve dönüştürür. Ben burada *Perceptual* seçeneğini kullanıyorum.

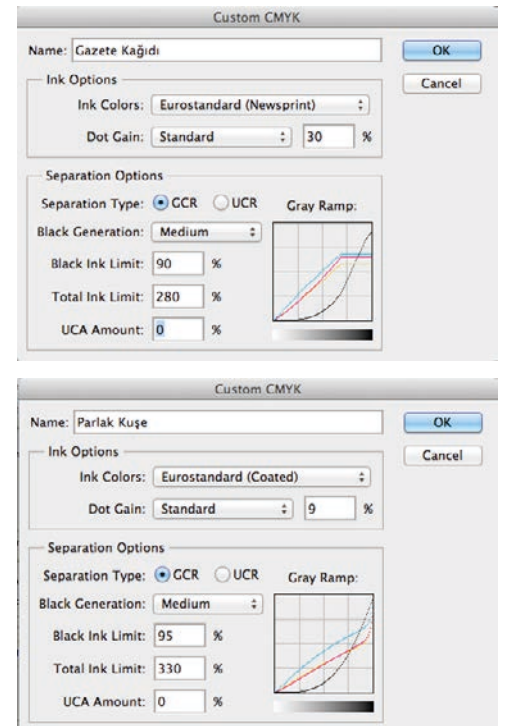
Use Black Point Compensation, Use Dither seçeneklerini mutlaka işaretleyin. Bu ayarlar işaretlendikten sonra "Save" seçeneğine tıklayın ve açılan *Color> Settings* içine kaydedin. Bu ayarlar standart kuşe içindi.

Bridge programını açın ve *Edit> Creative Suit Color Settings*'i açın. Az önce kaydettiğiniz ayar ve isimde burada görünmesi gerekli.

Bu ayarı seçin ve *APPLY* seçeneğine tıklayın. Renk çarkı pasta dilimli halde, sağda olduğu gibi tamamlanmış, senkronize olmuş bir görünüme dönüşür. Tüm ADOBE programlarında renk ayarları sağlanmıştı.

Photoshop'un settings ayarlarında daha ileri düzey kontroller bulunmaktadır. Bu ayarları kullanarak tüm kağıt türlerine özel baki renk ayarları yapabilir, bu ayarları aynı zamanda

Acrobat Distiller aracılığıyla PDF içine gömebilir, baskı ve kağıt cinsine göre özel PDF'leri kullanabilirsiniz.

Adobe Eğitimlerinde En Doğru Tercih!

Font Yönetimi | Ambalaj | Adobe Design | Renk Yönetimi

CEYHUN AKGÜN
Baskı Öncesi Hazırlık Uzmanı